

**ФОРМИ ТА МЕТОДИ НЕДОПУЩЕННЯ ТА УСУНЕННЯ ПРОЯВІВ
НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ**
**FORMS AND METHODS OF PREVENTING AND ELIMINATING MANIFESTATIONS
OF UNFAIR COMPETITION**

Вперше роз'яснення щодо поняття «Недобросовісної конкуренції» було подано наприкінці XIX ст. у Паризькій конвенції про охорону промислової власності від 20.03.1883 р., яка набрала чинності для України 25.12.1991 р. Зокрема в даному документі визначено, що актом недобросовісної конкуренції вважається будь-який акт конкуренції, що суперечить чесним звичаям у промислових і торговельних справах.

Щодо аналізу способів захисту прав у сфері недобросовісної конкуренції, то для зручності поділимо їх на групи:

- 1) дії, які застосовують суб'єкти господарювання з метою недопущення порушень з боку конкурентів чи мінімізація;
- 2) адміністративний спосіб захисту;
- 3) судовий спосіб захисту.

До першої групи способів захисту прав у сфері недобросовісної конкуренції належить здійснення підприємцями антимонопольної діяльності, тобто дій, спрямованих на дотримання та підтримку конкурентних відносин між суб'єктами господарювання. Створенню цивілізованого, розвиненого ринку сприяє формування добросовісних конкурентних відносин, які ґрунтуються на дотриманні конкурентного законодавства. Дотримання звичаїв ведення чесної конкурентної боротьби спонукає суб'єкти господарювання постійно вдосконалювати якість продукції, оптимізувати цінову політику, покращувати маркетингові комунікації, впроваджувати новітні технології та сучасну техніку, дбати про задоволення потреб споживача.

Антимонопольна діяльність суб'єктів господарювання передбачає:

- обізнаність щодо правового регулювання конкуренції;
- знання прав та порядку захисту їх у судовому порядку;
- формування довготривалих партнерських відносин з учасниками ринку.

Окремо на даному етапі слід виділити захист прав інтелектуальної власності: реєстрація товарних знаків; реєстрація географічного зазначення, здійснення міжнародної реєстрації товарного знаку (за умови виходу на міжнародні ринки). Застосування даних способів захисту сприятиме тому, що суб'єкти господарювання будуть отримувати державний захист своїх прав у формі охоронних документів.

До адміністративного способу захисту порушених прав в сфері конкуренції, належить звернення із заявами про відновлення порушених прав до АМКУ, до повноважень якого входить здійснення державного контролю за проявами недобросовісної конкуренції.

Відповідно до ст. 30 ЗУ «Про захист від недобросовісної конкуренції», органи АМКУ мають право приймати рішення щодо порушення антимонопольного законодавства в межах визначеної компетенції:

- визнання факту недобросовісної конкуренції;
- припинення факту недобросовісної конкуренції;
- офіційне спростування неправдивих, неточних або неповних відомостей, поширених порушником, за його рахунок;
- накладання штрафів;
- закриття провадження по справі [1, ст. 30].

Слід зауважити, що чинним законодавством чітко не регламентується питання на якому саме носії може відбуватися поширення інформації, яка вводить або може ввести в оману, відповідно це може бути будь-якій носій інформації. Отже, суб'єкт господарювання, права якого було порушено, має можливість зібрати належні докази та звернутися до органів АМКУ з наміром припинення порушення та притягнення порушника до відповідальності. Доказами, в даному випадку, можуть бути: упаковка продукції з оманливим дизайном, рекламні листівки з оманливим або неправдивим текстом; рекламний ролик; роздруківка з мережі Інтернет; фото рекламного плаката; проведене рекламне експертне дослідження негативного впливу на результативність бізнесу недобросовісної реклами або інформації тощо. органи АМКУ, відповідно до своїх повноважень, вивчають експертні висновки, пояснення осіб, що є доказами у справах про порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції. Вчасне виявлення порушення та належне оформлення доказів сприяє швидшому й якіснішому розгляду заяви контролюючими державними та судовими органами [2]. Отже, для того, щоб не порушувати чинного законодавства в сфері захисту від недобросовісної конкуренції, в процесі розповсюдження інформації, проведення рекламної кампанії, розроблення упаковки товару, реєстрації торгової марки тощо, необхідно ґрунтовно підходити до аналізу інформації, яка повинна бути якісною і не вводити в оману учасників ринку.

Для доведення ознак порушення застосовуються норми Цивільного кодексу України (ст. 5), патентного законодавства, законодавства про авторські та суміжні права, права промислової власності, законодавчих норм про рекламу, охорону прав на знаки для товарів і послуг, комерційного найменування, про друковані засоби масової інформації, а також про державну та комерційну таємницю.

Також діючим законодавством передбачено як спосіб захисту від недобросовісної конкуренції звернення до ДФС. Сутність цього виду захисту полягає у внесенні до митного реєстру товарів, що є об'єктами промислової власності [4, с. 31].

Законодавством також передбачено можливість розроблення правил професійної етики в конкуренції для певних сфер господарської діяльності, а також для відповідних галузей економіки, які, у встановленому порядку, необхідно погоджувати з органами АМКУ.

Аналіз практики врегулювання питань конкурентного законодавства свідчить про підвищений інтерес органів АМКУ не лише до «класичних» порушень, але й до вертикальних угод, які можуть завдавати суттєвої школи інтересам кінцевого споживача (наприклад, якщо споживачу доведеться купувати продукт за економічно необґрунтованими завищеними цінами за відсутності іншої ринкової пропозиції) або ж інтересам конкуренції (наприклад, встановлення продавцем необґрунтованих критеріїв при відборі дистриб'юторів).

Список використаних джерел:

1. Про захист від недобросовісної конкуренції: закон України від 07.06.1996 р. №236/96-ВР. Дата оновлення: 12.11.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Дикунський І., Дронов І. Недобросовісна конкуренція: як розпізнати порушення? *Юридична газета online*. 2020. № 12 (718). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/nedobrosovisna-konkurenciya-yak-rozpiznati-porushennya.html>
3. Краузе О., Піняк І., Зяйлик М. Нормативно-правове регулювання рекламної діяльності: охорона авторського права. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 88. № 3. С. 41-49. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/index.php?art=1307>
4. Павленко Н., Челомбійко Т., Черняєва О. Теорія та практика недобросовісної конкуренції в Україні. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31 № 1. С. 25-36.